

MAŁE I ŚREDNIE
PRZEDSIĘBIORSTWA
W POLSCE

Przedsiębiorczość w Polsce

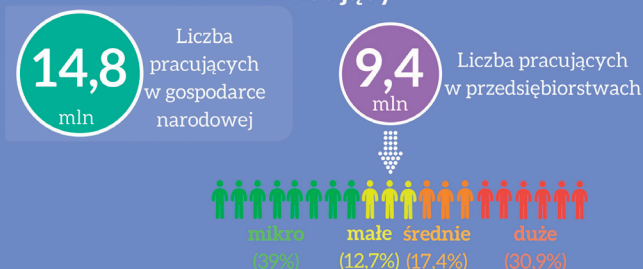
Liczba firm w Polsce

Udział w tworzeniu PKB

Pracujący

Nakłady inwestycyjne (w PLN)

Średnie nakłady inwestycyjne na jedno przedsiębiorstwo (w tys. PLN)

Wiek firm

Przeżywalność pierwszego roku działalności

Małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce

Broszura przygotowana na podstawie Raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, PARP 2017

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2017

ISBN 978-83-7633-354-0

Opracowanie wydawnicze:

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
ul. K. Pułaskiego 6/10, 26–600 Radom, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 3644765
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Sektor przedsiębiorstw w Polsce¹

Tendencje w latach 2008–2015 i nastroje przedsiębiorców w połowie 2017 r.

W ostatnich latach przedsiębiorczość w Polsce charakteryzuje się trzema wyraźnymi trendami.

Po pierwsze **nie słabnie przedsiębiorczość Polaków**. Liczba przedsiębiorstw rośnie dynamicznie – rok 2015 był jednym z najlepszych pod tym względem i stanowił kontynuację pozytywnego trendu poprzednich lat. Co więcej, rocznie powstaje ponad 1/3 mln nowych przedsiębiorstw, a wielkość ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie od dłuższego czasu.

Po drugie **poprawia się jakość polskiej przedsiębiorczości**. Polskie firmy jako grupa mają coraz większy wkład w budowę dobrobytu społecznego. Dane pokazują, że wytwarzają one coraz większą część polskiego PKB. Przeciętna firma systematycznie rozwija się w ujęciu ekonomicznym. Rośnie jej produktywność mierzona przychodami, wartością dodaną i produkcją. Tendencje wskazują także na poprawę struktury firm z punktu widzenia form prawnych. Rośnie udział przedsiębiorstw jako osób prawnych a maleje – fizycznych.

Po trzecie **rośnie otwartość przedsiębiorców i poprawia się ich nastawienie na rozwój**. Firmy, choć nadal zbyt rzadko, to jednak coraz częściej się internacjonalizują – systematycznie zwiększa się odsetek eksporterów i przeciętna wartość eksportu, a także czerpanie korzyści, jakie daje obecność w Internecie. Polskie przedsiębiorstwa także coraz więcej inwestują oraz opracowują i wdrażają innowacje, choć nadal skala działań rozwojowych nie jest wysoka.

¹ Opracowano na podstawie danych GUS, w tym danych przygotowanych na potrzeby niniejszego Raportu.

Przedsiębiorcy coraz lepiej oceniają stan koniunktury gospodarczej. W badaniu przeprowadzonym przez PARP w połowie 2017 r. ponad 40% przedsiębiorców dostrzega poprawę koniunktury gospodarczej, podczas gdy w analogicznym okresie 2016 r. twierdził tak niespełna co czwarty przedsiębiorca. Spadł też odsetek firm dostrzegających pogorszenie koniunktury – z 47% w 2016 r. do 29% w 2017 r.

Z wypowiedzi przedsiębiorców wyraźnie widać pozytywną zmianę w strategiach budowania konkurencyjności. Najczęściej wymienianym działaniem mającym poprawić pozycję konkurencyjną jest ulepszenie produktów (59% wskazań) oraz działania marketingowe (54% wskazań). W porównaniu z 2016 r. znacząco mniej firm budowało swoją pozycję poprzez obniżanie kosztów pracy (z 24% w 2016 r. do 13% w 2017 r.). Systematycznie spada też przekonanie o skuteczności obniżania ceny produktu w walce konkurencyjnej (w 2017 r. 13% firm twierdzi, że jest to skuteczne narzędzie; w 2016 r. – 15%; w 2015 r. – 18%).

Trendy cząstkowe

Struktura przedsiębiorstw

- Analiza danych na przestrzeni lat pokazuje, że **liczba przedsiębiorstw systematycznie rośnie**: w 2008 roku działało 1,79 mln firm, zaś w 2014 r. – 1,84 mln, a w 2015 r. – 1,91 mln. W roku 2015, w porównaniu z poprzednim rokiem, odnotowano jeden z najwyższych wzrostów liczby przedsiębiorstw niefinansowych w ostatnich latach – o blisko 4%, a w okresie 2011–2015 wzrost liczby przedsiębiorstw wyniósł 7,3%.
- **Na przestrzeni lat widoczny jest stały, choć powolny, trend wzrostowy w zakresie udziału usług jako miejsca pracy.** W 2004 r. udział usług w strukturze pracujących wynosił prawie 31%, zaś w 2015 r. – 36%. Rola usług rośnie kosztem miejsc pracy głównie w handlu (w 2004 r. udział tej branży w strukturze pracujących wynosił 32%, zaś w 2015 r. – 24%). Przemysł od lat dominuje natomiast w generowaniu zatrudnienia. Udział tego sektora w zatrudnieniu ogółem przedsiębiorstw na przestrzeni lat 2011–2015 wynosi blisko 39%.
- **Pozytywnym choć powolnym trendem w rozwoju przedsiębiorstw w Polsce jest wzrost udziału osób prawnych w tworzeniu miejsc pracy,** co może mieć silny związek ze zmianami w regulacjach prawnych dotyczących tworzenia spółek. Na przestrzeni lat 2008–2015 zwiększył się ich udział w liczbie pracujących, a zmniejszył przedsiębiorstw osób fizycznych. W 2015 r. przedsiębiorstwa – osoby fizyczne stworzyły miejsce pracy dla niespełna 41% wszystkich osób pracujących (w 2008 r. było to 43%).
- Bardzo powoli, ale jednak, **spada wielkość przeciętnego przedsiębiorstwa pod względem liczby pracujących, wciąż oscylując** w okolicach 5 osób. Także przeciętne zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w przeliczeniu na jeden podmiot zasadniczo nie zmienia się i wynosi obecnie 3,5 osoby.

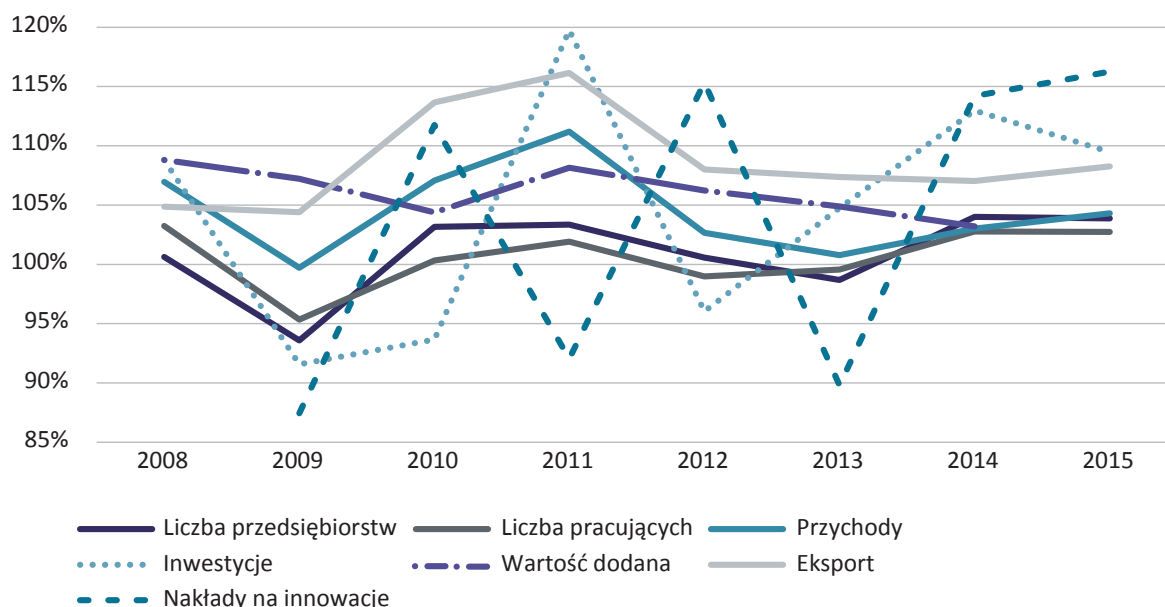
Produktywność i udział w tworzeniu PKB

- Na przestrzeni ostatnich 10 lat **produktywność polskich przedsiębiorstw wykazywała trend wzrostowy** we wszystkich trzech podstawowych kategoriach ekonomicznych: przychodach, wartości dodanej i produkcji przypadających na jedną firmę. Jedynie w przypadku wartości dodanej nastąpiło wyhamowanie w latach 2009–2012. W okresie 2008–2015 zanotowano wyraźny wzrost produktywności przychodów, produkcji i wartości dodanej (odpowiednio 23%, 19% i 14% na firmę).
- **Udział małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu PKB powoli, ale systematycznie rośnie.** Od roku 2008 do 2014 r. zwiększył się on o 2,8 p.p. (z 47,2% do 50%), przy czym wzrost udziału dotyczy wszystkich grup wielkości sektora MSP (mikro – z 29,9% do 30,2%, małych – z 7,4% do 8,9%, średnich – z 9,9% do 11%). Natomiast udział dużych podmiotów w tworzeniu PKB w analizowanym okresie nieznacznie spadł (z 23,9% do 23,4%).

Inwestycje i innowacyjność

- **Polskie przedsiębiorstwa coraz więcej inwestują.** Nakłady na jedną firmę we wszystkich kategoriach wielkości przedsiębiorstw rosną od 2010 r. (z wyjątkiem roku 2012 dla mikrofirm, gdzie te nakłady mocno spadły). Porównanie między kategoriami wielkości firm pokazuje, że w przypadku firm mikro nakłady zwiększają się szybciej niż w przypadku pozostałych kategorii wielkości przedsiębiorstw.
- **Na przestrzeni lat 2011–2015 widać wyraźny trend wzrostowy nakładów na B+R w sektorze przedsiębiorstw w Polsce.** Nakłady firm na działalność B+R w relacji do PKB zwiększyły się ponad dwukrotnie w tym okresie – z 0,22% w 2011 r. do 0,47% w 2015 r., a w ujęciu bezwzględnym – o 3,5 mld PLN. W 2015 r. w porównaniu z 2014 r. nakłady przedsiębiorstw na B+R wzrosły o 11,7%, a średniorocznie w ostatnich pięciu latach – o 24,3%.
- **Nakłady na działalność innowacyjną w latach 2008–2015 miały tendencję wzrostową,** głównie ze względu na aktywność przedsiębiorstw przemysłowych. W samym 2015 r. nakłady polskich firm na innowacje wzrosły o rekordowe 16,3% – był to najlepszy wynik w okresie 2009–2015. W strukturze nakładów cechą charakterystyczną jest to, że przedsiębiorstwa ponoszą głównie nakłady związane z zakupem maszyn i urządzeń technicznych. **Mniej korzystne są tendencje, jeśli chodzi o odsetek firm innowacyjnych.** O ile w przedsiębiorstwach przemysłowych odsetek ten w latach 2008–2015 był na zbliżonym poziomie – ok. 17,5%, to w przypadku przedsiębiorstw usługowych nastąpił spadek z 13,5% do 9,8%. W latach 2008–2014 skala podejmowanej przez firmy działalności inwestycyjnej i innowacyjnej wykazywała się wysokimi fluktuacjami, których nie tłumaczą wahania koniunktury (wykres 1). Jest to wynik niepewności, z jaką zmagają się polskie firmy.

Wykres 1. Dynamika liczby przedsiębiorstw, liczby pracujących, przychodów ogółem, wartości dodanej, eksportu, inwestycji (razem z wydatkami na zakup używanych środków trwałych) i nakładów na innowacje* w przedsiębiorstwach w latach 2008–2015 (rok poprzedni = 100%)

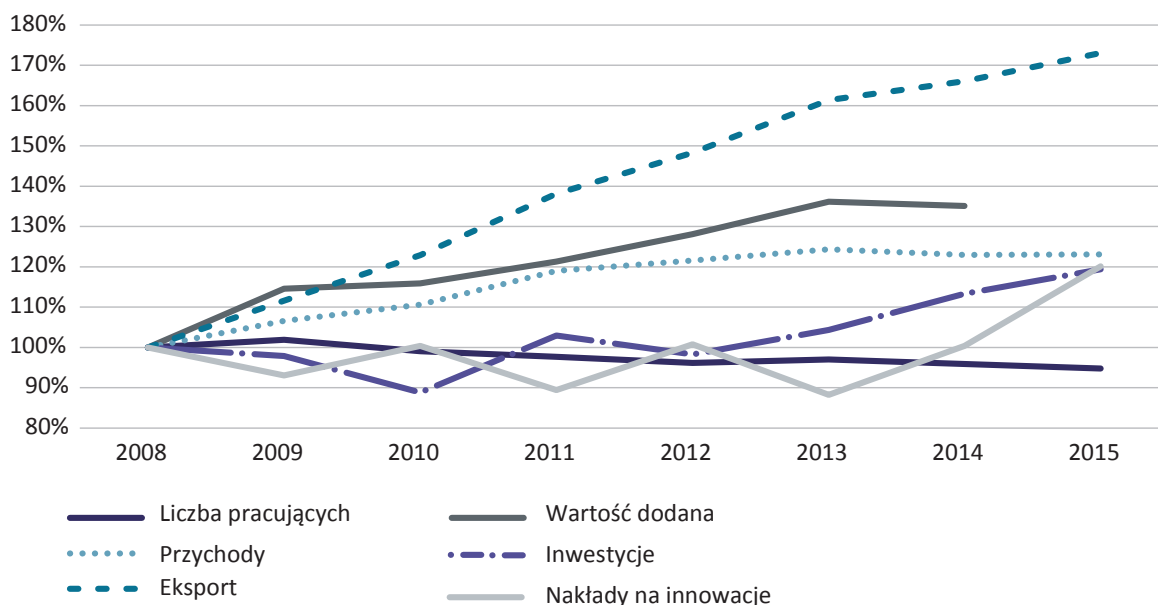
* Z uwagi na brak danych o nakładach na innowacje w mikroprzedsiębiorstwach wartości dotyczą wyłącznie przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2015 r.*, GUS 2016 i wydań poprzednich oraz danych opracowanych na potrzeby niniejszego Raportu oraz bazy danych Strateg.

Umiędzynarodowienie przedsiębiorstw

- **Pozytywne trendy są widoczne w zakresie wymiany handlowej Polski z zagranicą: eksport przedsiębiorstw rośnie szybciej niż import**, na co wpływ mogły mieć m.in. spadki cen surowców importowanych z zagranicy. O ile w 2008 r. relacja wartości eksportu do importu wyrobów kształtowała się na poziomie prawie 90%, to w 2015 r. pierwszy raz została osiągnięta nadwyżka i relacja ta wyniosła ponad 101%. Na przestrzeni lat 2010–2015 relacja eksportu usług do ich importu zwiększyła się ze 110% do 137%.
- **Umiędzynarodowienie polskich firm rośnie powoli, ale stabilnie.** Odsetek firm prowadzących działalność eksportową w zakresie wyrobów na przestrzeni lat 2008–2015 wykazuje – pomimo wahań – trend wzrostowy (wzrost z 3,3% do 4,4%). W latach 2010–2015 eksport przeciętnego polskiego eksportera wyrobów rósł dynamicznie, podobnie jak eksportera usług.

Wykres 2. Tempo rozwoju przeciętnego przedsiębiorstwa w Polsce mierzone dynamiką liczby pracujących, przychodów ogółem, wartości dodanej, eksportu, nakładów inwestycyjnych łącznie z wydatkami na zakup używanych środków trwałych i nakładów na innowacje* przypadających na przeciętne przedsiębiorstwo w latach 2008–2015

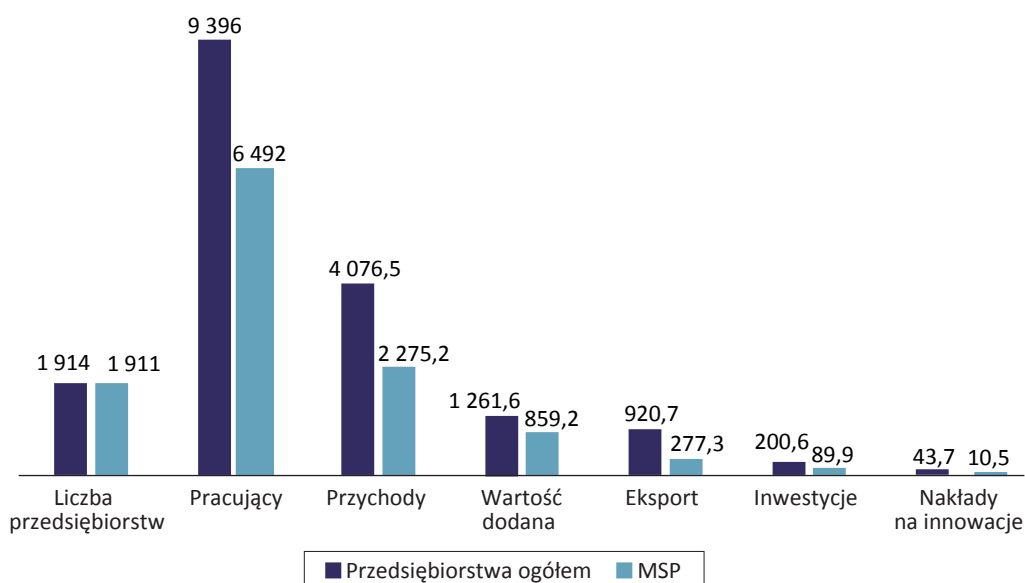
* Z uwagi na brak danych o nakładach na innowacje w mikroprzedsiębiorstwach wartości dotyczą wyłącznie przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2015 r.*, GUS 2016 i wydań poprzednich *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2013–2015*, GUS, 2016 i wydań poprzednich oraz danych opracowanych na potrzeby niniejszego Raportu.

Internet

- W latach 2011–2015 **obserwuje się wzrost wykorzystania przez przedsiębiorstwa łączy szerokopasmowych zarówno stałych, jak i mobilnych**. Szczególnie szybko zwiększa się odsetek firm stosujących połączenia mobilne. W 2016 r. ponad 93% przedsiębiorstw łączyło się z Internetem poprzez łączy szerokopasmowe (wzrost o 1,3 p.p. r/r), a prawie 65% podmiotów, wykorzystując mobilne łączy szerokopasmowe (wzrost o 3,2 p.p. r/r).
- **Utrzymuje się stabilny poziom wykorzystania stron internetowych przez przedsiębiorców**. W latach 2012–2016 odsetek firm posiadających stronę www nie zmieniał się znacząco i oscylował w granicach 67% (67,6% w 2012 r. i 67% w 2016 r.). Firmy wykorzystują swoje strony przede wszystkim do prezentacji oferty (wyrobów, katalogów i cenników) i to ten czynnik notuje najwyższy wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem, zwłaszcza wśród MSP.
- **Niski jest stopień wykorzystania mediów społecznościowych w przedsiębiorstwach**. W 2016 r. ponad jedna czwarta firm (wzrost o 3 p.p. r/r) w Polsce korzystała z takiej formy obecności w Internecie. W większości wykorzystywane są serwisy społecznościowe, w mniejszym stopniu blogi i serwisy do udostępniania/dzielenia się treścią. Polskie firmy stosują te rozwiązania dwukrotnie rzadziej, niż wynosi średnia UE.

Wykres 3. Liczba przedsiębiorstw, liczba pracujących (w tys.); przychody ogółem, wartość dodana (WDB)*, eksport, nakłady inwestycyjne łącznie z wydatkami na zakup używanych środków trwałych i nakłady na innowacje** (w mld PLN) w sektorze przedsiębiorstw i sektorze MSP w 2015 r.

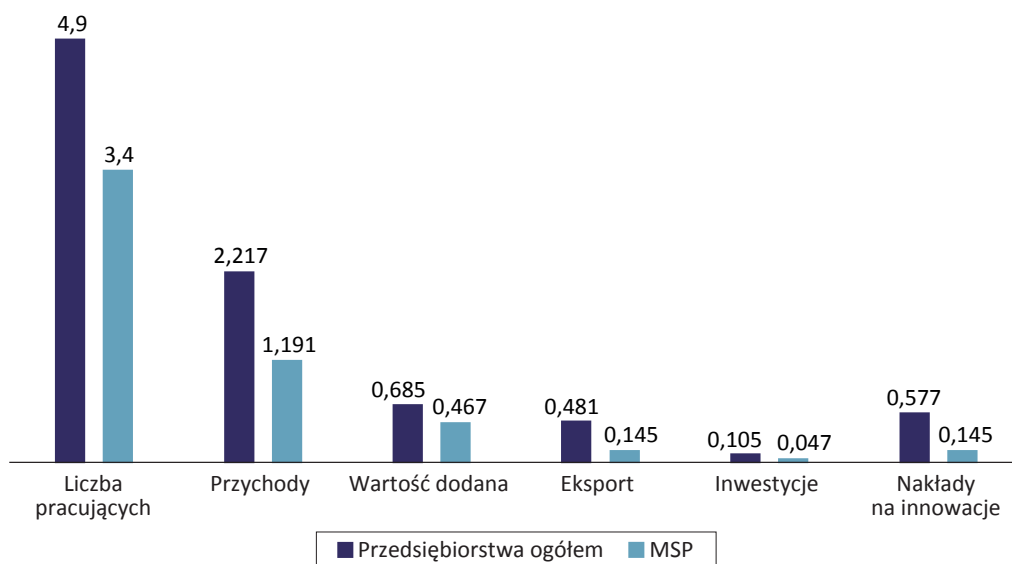

* Dane o wartości dodanej dotyczą 2014 r.

** Z uwagi na brak danych o nakładach na innowacje w mikroprzedsiębiorstwach przeciętne podane wartości dotyczą wyłącznie przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2015 r.*, GUS 2016, *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2013–2015*, GUS, 2016 oraz danych opracowanych na potrzeby niniejszego Raportu.

Wykres 4. Liczba pracujących oraz przychody ogółem, wartość dodana (WDB)*, eksport, inwestycje razem z wydatkami na zakup używanych środków trwałych i nakłady na innowacje** (w mln PLN) przypadające na przeciętne przedsiębiorstwo i MSP w 2015 r.

* Dane o wartości dodanej dotyczą 2014 r.

** Z uwagi na brak danych o nakładach na innowacje w mikroprzedsiębiorstwach podane wartości dotyczą wyłącznie przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2015 r.*, GUS 2016; *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2013–2015*, GUS, 2016 oraz danych opracowanych na potrzeby niniejszego Raportu.

Mikroprzedsiębiorstwa

Polski sektor przedsiębiorstw jest zdominowany przez mikroprzedsiębiorstwa, których udział w strukturze wszystkich przedsiębiorstw wynosi aż 96%. Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił wzrost liczby mikrofirm. Obecnie według danych za 2015 r. jest ich ponad 1,8 mln, o 7% więcej niż w 2008 r. Po spadku zanotowanym w 2013 r., w latach 2014–2015 nastąpił istotny wzrost ich liczby (o 4% r/r).

Największa liczba mikroprzedsiębiorstw działa w usługach (52%) i handlu (26%). Mają one największy, spośród wszystkich grup przedsiębiorstw, udział w tworzeniu PKB – 30%, a przyjmując wartość PKB generowaną przez sektor przedsiębiorstw jako 100% – 41%. Ponadto istotnie wpływają na rynek pracy – w sektorze przedsiębiorstw generują 39% miejsc pracy (liczba pracujących w takich firmach wynosi ok. 3,7 mln osób).

W 2015 r. przeznaczyły na inwestycje blisko 30 mld PLN (14% wartości nakładów całego sektora przedsiębiorstw). W porównaniu z pozostałymi grupami przedsiębiorstw mikrofirmy są najbardziej produktywne (relacja wyników do nakładów), efektywne kosztowo (relacja kosztów do przychodów) i rentowne.

Niestety, większość koncentruje się wyłącznie na rynku krajowym – rzadko eksportują/importują i osiągają niski udział tych wielkości w swoich przychodach/kosztach. Charakteryzuje je także niższa przeżywalność – pierwszy rok przeżywają średnio dwie trzecie z nich, ich sytuacja w kolejnych latach działalności jest trudniejsza niż pozostałych podmiotów. Mimo to w strukturze mikrofirm rośnie udział podmiotów najstarszych, działających na rynku 5 lub więcej lat, co może wskazywać na poprawę ich sytuacji.

Polskie mikroprzedsiębiorstwa charakteryzuje pozytywny trend rozwojowy: na przestrzeni ostatnich lat rośnie ich liczba, wartość produkcji, przychody, nakłady inwestycyjne, liczba pracujących i zatrudnionych. Wyróżniają się z kolei najwolniejszym tempem wzrostu wartości dodanej. W latach 2008–2015 wzrosła ona o 21% (największy wzrost odnotowano w roku 2015 – 12% r/r).

Ich dynamika przychodów z eksportu wyrobów, przypadająca na jedno przedsiębiorstwo, jest zdecydowanie najniższa w porównaniu z innymi grupami firm. W ciągu ostatnich dwóch lat dynamika eksportu wyrobów wzrosła o 11 p.p. (firmy ogółem zanotowały wzrost o 16 p.p.). Odmienna sytuacja panuje w dynamice eksportu usług, gdzie to właśnie przychody z eksportu przeciętnego mikroeksportera rosły najszybciej na tle innych grup. Firmy te w latach 2010–2015 zwiększyły swój eksport usług o ponad 180%. W ciągu ostatnich dwóch lat dynamika eksportu usług wzrosła o 40 p.p. (firmy ogółem zanotowały wzrost o 27 p.p.).

Mikroprzedsiębiorstwa w Polsce

Liczba mikrofirm

Udział w strukturze wszystkich przedsiębiorstw

Wytworzona wartość dodana brutto

518
mld PLN

Udział w tworzeniu PKB

Liczba pracujących

3,7
mln

Udział miejsc pracy
w sektorze przedsiębiorstw

Liczba pracujących
na 1 podmiot

Przeciętne wynagrodzenie
miesięczne na 1 zatrudnionego

2437
PLN

Nakłady na inwestycje

30
mld PLN

Udział w nakładach inwestycyjnych
całego sektora przedsiębiorstw

Nakłady inwestycyjne na 1 podmiot

13 570
PLN

Przychody na 1 podmiot

487 000
PLN

Przeżywalność pierwszego roku działalności

69%

Wartość eksportu towarów i usług

52
mld PLN

Małe przedsiębiorstwa

W Polsce jest obecnie niespełna 57 tys. małych firm, które stanowią 3% polskiego sektora przedsiębiorstw. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost liczby małych firm, obecnie jest ich o 4,5% więcej niż w 2008 r. W roku 2015 odnotowano spadek ich liczby o 4,1% r/r.

Małe przedsiębiorstwa mają najmniejszy, spośród wszystkich grup przedsiębiorstw, udział w tworzeniu PKB – 9%, a przyjmując wartość PKB generowaną przez sektor przedsiębiorstw jako 100% – 12%. Posiadają również najmniejszy udział w tworzeniu miejsc pracy – w sektorze przedsiębiorstw generują 13% miejsc pracy (liczba pracujących w takich firmach wynosi ok. 1,2 mln osób).

W przeciętnej małej firmie pracuje 21 osób. W 2015 r. przeznaczyły na inwestycje prawie 20 mld PLN (9% wartości nakładów całego sektora przedsiębiorstw). Małe firmy finansują inwestycje przede wszystkim środkami własnymi (60%) oraz kredytami i pożyczkami krajowymi (22%). Na trzecim miejscu są środki zagraniczne – 7,5%.

Charakteryzuje je najniższa przeżywalność – pierwszy rok przeżywa średnio dwie trzecie z nich. Wskaźnik przeżywalności jest jednak wyższy w kolejnych latach prowadzenia działalności. W przypadku małych firm powstałych w roku 2011 i działających w 2015 r. wskaźnik przeżycia kolejnego roku (2016) wyniósł 99,9%.

Przedsiębiorstwa małe są najłabiej wyposażone zarówno w komputery, jak i w dostęp do Internetu². Wykorzystanie przez tę grupę komputerów jest praktycznie niezmiennie od 5 lat (w 2012 i 2016 r. po 93,7%). Podobnie sytuacja wygląda w dostępie do Internetu (wyniósł on 92,5%, gdzie średnia dla firm w Polsce to 93,7%) oraz w posiadaniu własnej strony internetowej (62%). Z usługi chmury obliczeniowej korzysta zaledwie 6% małych firm (dla porównania w firmach dużych odsetek ten wynosi 31%). Podobnie jest z wykorzystaniem mediów społecznościowych (23%), chociaż w tym przypadku jest zauważalny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem – o 2,8 p.p.

Polskie małe przedsiębiorstwa są bardziej rentowne i płynne finansowo niż średnie i duże podmioty. Najszybciej zwiększają generowaną przez siebie wartość dodaną (jej wzrost w latach 2004–2014 wyniósł 218%) i charakteryzują się najwyższą dynamiką eksportu. W latach 2007–2014 eksport małych firm ogółem wzrósł dwukrotnie, podczas gdy pozostałych firm 1,7-krotnie. Zauważalnie rośnie udział eksportu w przychodach małych przedsiębiorstw. W latach 2008–2015 wzrósł on z 6,4% do 9,7%. Małe firmy rozwijają się najwolniej pod względem dynamiki przychodów. W latach 2003–2015 wzrost przychodów ogółem w tej grupie wyniósł 180%, podczas gdy najlepsze pod tym względem duże podmioty osiągnęły dynamikę 246%.

² W badaniach nie uwzględniono mikrofirm.

Małe przedsiębiorstwa w Polsce

Liczba małych firm

Udział w strukturze wszystkich przedsiębiorstw

Wytworzona wartość dodana brutto

153
mld PLN

Udział w tworzeniu PKB

Liczba pracujących

1,2
mln

Udział miejsc pracy
w sektorze przedsiębiorstw

Liczba pracujących
na 1 podmiot

21

Przeciętne wynagrodzenie
miesięczne na 1 zatrudnionego

3652
PLN

Nakłady na inwestycje

20
mld PLN

Udział w nakładach inwestycyjnych
całego sektora przedsiębiorstw

Nakłady inwestycyjne na 1 podmiot

271
tys. PLN

Przychody na 1 podmiot

10,2
mln PLN

Przeżywalność pierwszego roku działalności

69%

Wartość eksportu towarów i usług

76
mld PLN

Średnie przedsiębiorstwa

W Polsce jest obecnie niespełna 16 tys. średnich firm, które stanowią 0,8% polskiego sektora przedsiębiorstw. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest spadek liczby średnich firm, obecnie jest ich o 2,8% mniej niż w 2008 r. W 2015 r. odnotowano jednak wzrost ich liczby o 1% r/r.

Udział średnich firm w tworzeniu PKB wynosi 11%. W latach 2008–2014 wzrósł on o 1,1 p.p. (w roku 2014 odnotowano wzrost r/r o 0,4 p.p.). Przyjmując wartość PKB generowaną przez sektor przedsiębiorstw jako 100%, udział ten wynosi 15% (mniej wypracowują tylko małe przedsiębiorstwa). Posiadają nieco większy od małych firm udział w tworzeniu miejsc pracy – w sektorze przedsiębiorstw generują ich 17% (liczba pracujących w takich firmach wynosi ok. 1,6 mln osób). W przeciętnej średniej firmie pracują 104 osoby.

W 2015 r. przeznaczyły na inwestycje ponad 40 mld PLN (20% wartości nakładów całego sektora przedsiębiorstw). Nakłady inwestycyjne były wyższe niż we wcześniejszym roku o 13%. Średnie firmy finansują inwestycje przede wszystkim środkami własnymi (64%) oraz kredytami i pożyczkami krajowymi (16%). Na trzecim miejscu są środki zagraniczne – 8,5%.

Firmy te rosną najbardziej dynamicznie pod względem wartości eksportu przypadającej na jedno przedsiębiorstwo. Wzrost eksportu tej grupy był ponad dwukrotny. Charakteryzuje je najwyższa przeżywalność – pierwszy rok przeżywa średnio ponad 87% z nich. W przypadku firm funkcjonujących na rynku 5 lat (powstałych w 2011 r.) prawie wszystkie średnie przedsiębiorstwa, które działały w roku 2015 przetrwały do roku 2016 (99,6%).

Praktycznie wszystkie średnie przedsiębiorstwa posiadają dostęp do Internetu (98,8%, przy czym średnia dla wszystkich firm w Polsce jest o 5 p.p. niższa). Firmy te zanotowały znaczny postęp w przypadku mobilnego dostępu do Internetu. W ciągu 5 lat (od 2012 do 2016 r.) wzrost wyniósł 26,4 p.p. (z 54% do 80,4%). 86% z nich posiada stronę internetową, co nie uległo znaczącej zmianie w ciągu ostatnich lat (w 2013 r. odsetek ten wynosił 85%). Z usługi chmury obliczeniowej korzysta zaledwie 13% średnich firm (dla porównania w firmach dużych odsetek ten wynosi 31%), natomiast z mediów społecznościowych – 34% (zauważalny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,5 p.p.).

Średnie przedsiębiorstwa w Polsce

Liczba średnich firm

Udział w strukturze wszystkich przedsiębiorstw

Wytworzona wartość dodana brutto

188
mld PLN

Udział w tworzeniu PKB

Liczba pracujących

1,6
mln

Udział miejsc pracy
w sektorze przedsiębiorstw

Liczba pracujących
na 1 podmiot

104

Przeciętne wynagrodzenie
miesięczne na 1 zatrudnionego

4180
PLN

Nakłady na inwestycje

40
mld PLN

Udział w nakładach inwestycyjnych
całego sektora przedsiębiorstw

Nakłady inwestycyjne na 1 podmiot

2,3
mln PLN

Przychody na 1 podmiot

51,3
mln PLN

Przeżywalność pierwszego roku działalności

87%

Wartość eksportu towarów i usług

149
mld PLN

Duże przedsiębiorstwa

W Polsce funkcjonuje niespełna 3,5 tys. dużych firm, które stanowią 0,2% polskiego sektora przedsiębiorstw. Obecnie jest ich o 7% więcej niż w 2008 r. W 2015 r. odnotowano wzrost ich liczby o 2,3% r/r.

Pomimo niewielkiej liczebności duże przedsiębiorstwa mają istotny udział w tworzeniu PKB – 23%, a przyjmując wartość PKB generowaną przez sektor przedsiębiorstw jako 100% – 32%. Nieznacznie spadł udział dużych podmiotów w generowaniu PKB (w latach 2008–2014 zmalał o 0,5 p.p.). Duże firmy posiadają znaczący udział w tworzeniu miejsc pracy – w sektorze przedsiębiorstw generują 31% miejsc pracy (liczba pracujących w takich firmach wynosi ok. 2,9 mln osób). W przeciętnej dużej firmie pracuje 846 osób (wzrost o 6 osób w porównaniu z poprzednim rokiem), natomiast przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego zatrudnionego wynosi ponad 4800 PLN (najwięcej ze wszystkich grup, o 100 PLN wyższe niż rok wcześniej i o ponad 800 PLN więcej niż w przeciętnej firmie).

W 2015 r. przeznaczyły na inwestycje prawie 111 mld PLN (58% wartości nakładów całego sektora przedsiębiorstw). W porównaniu z poprzednim rokiem zanotowany został wzrost nakładów o 13%. Duże firmy finansują inwestycje przede wszystkim środkami własnymi (71%) oraz środkami zagranicznymi (10%). Na trzecim miejscu są kredyty i pożyczki krajowe (8,5%). Mają najniższy udział środków budżetowych – jako źródła inwestycji i najwyższy odsetek nakładów niesfinansowanych, czyli niezapłaconych faktur.

Charakteryzuje je wysoka przeżywalność pierwszego roku i kolejnych lat prowadzenia działalności – pierwszy rok przeżywa średnio 80% z nich. Wskaźnik przeżywalności jest wyższy w kolejnych latach prowadzenia działalności – w przypadku firm funkcjonujących na rynku 5 lat (powstałych w 2011 r.) wszystkie duże przedsiębiorstwa, które działały w roku 2015, przetrwały do roku 2016 (100%).

Duże firmy najbardziej dynamicznie zwiększają swoje przychody. W okresie 2003–2015 ich przychody ogółem wzrosły o 246,4%, podczas gdy sektor MSP urósł pod tym względem o 186,5%. W ślad za wzrostem przychodów duże podmioty najszybciej generują koszty – charakteryzuje je najszybsza dynamika wzrostu kosztów (246,6%, dla porównania MSP – 180,5%). Wysoka dynamika kosztów skutkuje także najniższą rentownością tych podmiotów. Wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł w tej grupie 3%, co jest po części wynikiem kosztów funkcjonowania struktur niezbędnych do zarządzania dużymi organizacjami.

Stosunkowo duża część z nich podejmuje handel zagraniczny. 90% dużych przedsiębiorstw importuje towary z zagranicy, a dwóch na trzech eksportuje. Szybko zwiększają też wartość eksportu na jeden podmiot. Wzrost wartości sprzedaży wyrobów za granicę w latach 2010–2015 wyniósł 226%.

Dostęp do Internetu wśród dużych firm jest powszechny (99,7%, przy czym średnia dla wszystkich firm w Polsce jest o 6 p.p. niższa). Nie wszystkie jednak posiadają własną stronę internetową, bo tylko 91,8% dużych firm i od kilku lat odsetek ten utrzymuje się na zbliżonym poziomie (w 2013 r. było to 91,9%). Zauważalne są z kolei wzrosty popularności wykorzystania chmury obliczeniowej (31,1% w 2016 r., wzrost o 6,4 p.p. r/r) oraz mediów społecznościowych (54,4% w 2016 r., wzrost o 5,0 p.p. r/r). Wynika to m.in. z większej świadomości firm, zatrudniania specjalistów ICT i marketingu oraz wyższych budżetów na promocję własnej oferty.

Duże przedsiębiorstwa w Polsce

Liczba dużych firm

Udział w strukturze wszystkich przedsiębiorstw

Wytworzona wartość dodana brutto

402
mld PLN

Udział w tworzeniu PKB

Liczba pracujących

Udział miejsc pracy
w sektorze przedsiębiorstw

Liczba pracujących
na 1 podmiot

846

Przeciętne wynagrodzenie
miesięczne na 1 zatrudnionego

4832
PLN

Nakłady na inwestycje

111
mld PLN

Udział w nakładach inwestycyjnych
całego sektora przedsiębiorstw

Nakłady inwestycyjne na 1 podmiot

31
mln PLN

Przychody na 1 podmiot

525
mln PLN

Przeżywalność pierwszego roku działalności

80%

Wartość eksportu towarów i usług

460
mld PLN

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

PARP jest agencją rządową, która od 2000 r. wspiera rozwój małych i średnich firm w Polsce. Aktywność Agencji jest skoncentrowana na wspieraniu powstawania i rozwoju nowych podmiotów gospodarczych, wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej firm w oparciu o innowacyjność i nowoczesne technologie, podnoszeniu kwalifikacji kadr przedsiębiorstw, kształtowaniu przyjaznego otoczenia biznesowego oraz tworzeniu warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

Oferując wsparcie finansowe i szkoleniowo-doradcze przedsiębiorcom (a także: instytucjom otoczenia biznesu, jednostkom samorządu terytorialnego, państwowym jednostkom budżetowym, uczelniom), PARP korzysta ze środków budżetu państwa oraz funduszy europejskich. W latach 2014–2020 Agencja jest odpowiedzialna za realizację działań w ramach trzech programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój, Polska Wschodnia oraz Wiedza Edukacja Rozwój.

PARP wraz z Ministerstwem Rozwoju prowadzi projekt inno_LAB – laboratorium nowych instrumentów, gdzie przy zastosowaniu metod eksperymentalnych tworzone są nowe narzędzia wspierania innowacyjności oraz animowania współpracy w celu zwiększenia potencjału uczestników Narodowego Systemu Innowacji.

Analizy PARP

Działalność badawczo-analityczna stanowi istotną część aktywności PARP. Agencja prowadzi badania w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, stanu i rozwoju zasobów ludzkich, instytucji otoczenia biznesu i usług wspierających prowadzenie działalności gospodarczej. Ważnym obszarem działalności PARP są badania ewaluacyjne programów pomocowych dla MSP.

Celem tej działalności jest przygotowanie wniosków i rekomendacji dla polityki sprzyjającej rozwojowi polskiej gospodarki poprzez pobudzanie przedsiębiorczości i innowacyjności sektora MSP. Prowadzone analizy dostarczają wiedzy niezbędnej w procesach programowania instrumentów wsparcia. Ewaluacje są także istotnym narzędziem monitorowania skuteczności udzielanej pomocy. Wyniki prowadzonych badań i analiz pozwalają na przygotowanie pakietów informacyjnych przeznaczonych zarówno dla administracji publicznej, jak i przedsiębiorców, naukowców czy studentów.

Jedną z publikacji opracowywanych cyklicznie przez Agencję jest Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Stałym elementem Raportu jest opis stanu i kondycji przedsiębiorstw, w szczególności mikro, małych i średnich firm w Polsce oraz na tle innych krajów unijnych. Raport jest wydawany od 1997 roku. Tegoroczne wydanie – 20 edycja – jest efektem agregacji danych statystycznych, badań własnych i zleczanych przez PARP.

Zapraszamy do kontaktu:

badania.parp.gov.pl
analizy@parp.gov.pl
ewaluacja@parp.gov.pl

www.parp.gov.pl

ISBN 978-83-7633-354-0